

Odbornou prípravou k riešeniu nedostatku rušňovodičov

záznam z workshopu

V priestoroch budovy Ministerstva dopravy a výstavby SR (ďalej len „MDV SR“) sa **15. júna 2022** uskutočnil workshop s názvom **Odbornou prípravou k riešeniu nedostatku rušňovodičov**. Cieľom organizátorov podujatia, MDV SR a Únie dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, bolo vytvoriť priestor pre odborníkov na výmenu informácií, vzájomnú spoluprácu a nastavenie potrebných zmien pri riešení nedostatku rušňovodičov s využitím možností, ktoré ponúka odborné vzdelávanie a príprava. Na workshope sa zúčastnili najmä zástupcovia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Štátneho inštitútu odborného vzdelávania, vyšších územných celkov, zamestnávateľských zväzov a združení, odborových zväzov, rezortných zamestnávateľov a stredných odborných škôl (ďalej len „SOŠ“). Podujatie uvádzal Ján Farkaš, generálny riaditeľ sekcie železničnej dopravy a dráh MDV SR.

Workshop otvoril minister dopravy a výstavby SR Andrej Doležal, ktorý poukázal na dôležitosť úzkej spolupráce odborníkov pri riešení aktuálnych problémov v železničnej doprave vrátane riešenia nedostatku rušňovodičov. Upozornil na plánované rozširovanie železničných služieb so snahou presvedčiť obyvateľov a návštevníkov Slovenska, aby využívali ekologickú železničnú dopravu, čo predpokladá zabezpečenie dostatočného počtu rušňovodičov v čo najkratšom čase.

Prvá časť workshopu bola venovaná riešeniu nedostatku rušňovodičov z pohľadu SOŠ. K téme sa vyjadrila riaditeľka SOŠ železničnej v Košiciach, ktorá zdôraznila význam kvalitnej a dlhodobej spolupráce školy so zamestnávateľmi pri príprave budúcich rušňovodičov a vyzdvihla najmä význam spolupráce v rámci systému duálneho vzdelávania. V roku 2021 škola vychovala 3 rušňovodičov. Riaditeľ Strednej priemyselnej školy dopravnej v Trnave zdôraznil význam štipendijných programov zamestnávateľov na získanie budúcich rušňovodičov a najmä potrebu zavedenia programu v nižších ročníkoch. Navrhol aj ďalšie riešenia problému, medzi ktoré patrí budovanie vzťahu žiaka k povolaniu, možnosť nahradiť teoretickú časť kurzu rušňovodiča prípravou v SOŠ a motivácia žiaka k voľbe povolania zamestnávateľmi. Riaditeľka SOŠ dopravnej, Martin-Priekopa spolu so zástupcom školy predstavili nový študijný odbor 3769 K – rušňovodič, ktorý bude zaradený do experimentálneho overovania od školského roka 2023/2024. Výhodou odboru je skrátenie a skvalitnenie prípravy na povolanie rušňovodiča. Kvalitná výučba odboru si vyžaduje kvalitný výcvikový simulátor – trenažér s využitím virtuálnej reality, ktorý bude potrebné v spolupráci so subjektmi participujúcimi na odbornom vzdelávaní a príprave v doprave zabezpečiť.

V druhej časti workshopu sa vyjadrili k riešeniu nedostatku rušňovodičov zástupcovia železničných spoločností. Ako hlavný nástroj riešenia problému využíva Železničná spoločnosť Slovensko a. s. spoluprácu so SOŠ spočívajúcu najmä v duálnom vzdelávaní, poskytovaní železničného štipendia, odbornej praxe a posilnení náboru žiakov ako budúcich zamestnancov. V roku 2021 mala spoločnosť 6 končiacich štipendistov, z ktorých boli 3 kandidátni na povolanie rušňovodiča. Riešeniu nedostatku rušňovodičov pomáha aj spolupráca s kariérovými poradcami základných škôl, ktorí môžu žiakom a ich rodičom priblížiť možnosti a výhody výkonu povolania rušňovodiča.

Aj pre Železničnú spoločnosť Cargo Slovakia, a. s. je veľkou výzvou nedostatok rušňovodičov. Riešenie prináša návrhom zmeny odbornej prípravy rušňovodiča, ktorá sa týka najmä aktualizácie a doplnenia jej obsahu. Spoločnosť spolupracuje so SOŠ prostredníctvom uzatvorených zmlúv o vzájomnej spolupráci, na základe ktorých žiak nadobudne intenzívny

kontakt s reálnym pracovným prostredím, získa štipendium, zúčastňuje sa na exkurziách, súťažiach, odborníci z praxe sú zapojení do výučby, školám sú poskytované materiály a učebné pomôcky a nábor žiakov aj budúcich zamestnancov spoločnosti sa zabezpečuje v úzkej spolupráci so SOŠ.

Zahraničný hosť, zástupca spoločnosti České dráhy, a. s., predstavil prípravu rušňovodičov a riešenie ich nedostatku v Českej republike. Upozornil na meniacu sa štruktúru uchádzačov o povolanie rušňovodiča (vzdelanie, vek, skúsenosti) aj náročné požiadavky na jeho výkon (vedomosti a zručnosti, pracovný režim). V rámci prípravy budúcich rušňovodičov je v spoločnosti nad rámec legislatívnych požiadaviek zavedený pasívny jazdný výcvik (na lokomotíve s rušňovodičom), skúška rušňovodiča v príprave a aktívny jazdný výcvik predĺžený na 15 týždňov. Zásadný rozdiel v príprave rušňovodičov na Slovensku je výcvik o údržbe, ktorý je v Českej republike zrušený. Medzi trendy v odbornej príprave napomáhajúce k jej úspešnému priebehu patria koordinátori prípravy, študijné materiály dostupné prostredníctvom aplikácií, e-learningy, tablety a telefóny so základnými aplikáciami, modernizácia priebehu skúšok a nácvik na simulátore. Simulátory sú statické vozidlá, na ktorých sa školia rušňovodiči v príprave (základná výučba, výučba pri poruchách a núdzových stavoch) aj aktívni rušňovodiči (nácvik rizikových situácií).

V rámci diskusných blokov účastníci workshopu riešili najmä nasledujúce témy:

- Zabezpečenie vstupu žiaka na lokomotívu a jeho prítomnosť v kabíne rušňovodiča počas jazdy na základe spolupráce dopravcu a SOŠ.
- Využitie kariérového poradenstva na základných školách pre zvýšenie záujmu žiakov o povolanie rušňovodiča (aj v spolupráci s regionálnym krajským poradcom).
- Potrebne legislatívne zmeny súvisiace s kratšou odbornou prípravou rušňovodičov.
- Potreba skvalitnenia pracovného režimu rušňovodiča.
- Zabránenie odchodu rušňovodičov ku konkurenčnému dopravcovi za lepším ohodnotením pracovnej sily.
- Zavedenie nového študijného odboru rušňovodič a skráteného jednoročného štúdia v učebnom odbore železničiar (zameranie rušňovodič).
- Nevyhnutnosť úzkej spolupráce škôl pripravujúcich žiakov/študentov pre potreby železničnej dopravy so zamestnávateľmi.
- Obmedzené počty prijatých žiakov na dopravné odbory SOŠ v nadväznosti na proces určovania počtu žiakov prvých ročníkov stredných škôl.
- Nedostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie materiálno-technického vybavenia škôl spĺňajúceho požiadavky modernej teoretickej aj praktickej výučby.
- Využívanie propagácie štúdia na SOŠ vrátane prípravy na povolanie rušňovodiča na sociálnych sieťach.

Účastníci workshopu sa na základe výsledkov diskusií dohodli na nasledujúcich záveroch:

- 1. Je nevyhnutná pravidelná spolupráca, výmena skúseností a poznatkov odborníkov pri riešení efektívnej prípravy budúcich rušňovodičov, ako aj pri riešení ich akútneho nedostatku.**
- 2. Je potrebné podporovať legislatívne a koncepčné zmeny vytvárajúce podmienky na kvalitné odborné vzdelávanie a prípravu v železničnej doprave vrátane prípravy rušňovodičov.**

- 3. Propagácia povolania rušňovodiča aj s využitím možností, ktoré ponúkajú sociálne siete, má byť zo strany všetkých subjektov participujúcich na odbornej príprave pre železničnú dopravu posilnená.**
- 4. Je potrebné podporovať efektívnu spoluprácu škôl a zamestnávateľov, ktorá je nevyhnutnou súčasťou kvalitnej prípravy budúcich rušňovodičov vrátane eliminácie ich nedostatku v čo najkratšom čase.**
- 5. Je nevyhnutné skvalitniť podmienky výkonu práce rušňovodičov ako dôležitého predpokladu riešenia ich nedostatku aj v nadväznosti na ich odborné vzdelávanie a prípravu.**

Bratislava 8.7.2022

Zapísali: Ing. Diana Kovárová
zamestnankyňa odboru vzdelávania, osobný úrad, MDV SR
Mgr. Csilla Krnáčová v. r.
riaditeľka odboru vzdelávania, osobný úrad, MDV SR

Schválila: Ing. Iveta Šimonovičová v. r.
generálna riaditeľka osobného úradu MDV SR